

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ
2016թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար**

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

«Քեյ-Փի-Էն-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ
Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0010,
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն, 8-րդ հարկ
Հեռախոս + 374 (10) 566 762
Ֆաքս + 374 (10) 566 762
Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ-ի բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք իրականացրել ենք «Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ-ի («Ընկերություն») և վերջինիս դուստր կազմակերպությունների («Խումբ») կից ներկայացվող համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվետու տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Մեր կարծիքով, համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև վերջինիս գործունեության համախմբված արդյունքները և համախմբված դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն:

Կարծիքի արտահայտման հիմքեր

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Նշված ստանդարտներով նախատեսված մեր պարտականությունները ներկայացված են մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների էթիկայի օրենսգրքի (ՀԷՄՍԽ օրենսգրք) և Հայաստանի Հանրապետությունում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ կիրառելի էթիկայի պահանջների, և մենք կատարել ենք էթիկային վերաբերող մեր այլ պարտականություններն այս պահանջներին և ՀԷՄՍԽ օրենսգրքին համապատասխան:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր կարծիքի հիմք հանդիսանալու համար:

Այլ նշում

Խմբի 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտն իրականացվել է այլ աուդիտորական կազմակերպության կողմից, որի 2016թ. հունվարի 29-ի եզրակացությունում արտահայտվել է չձևափոխված կարծիք նշված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Ղեկավարությունը պատասխանատու նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը համարում է անհրաժեշտ սխալի կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պետք է իրականացնի խմբի անընդհատ գործելու կարողության գնահատում, բացահայտելով, կիրառելի լինելու դեպքում, անընդհատությանը վերաբերող հարցերը և կիրառելով անընդհատության հիմունքով հաշվառումը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է կամ լուծարել խումբը կամ դադարեցնել վերջինիս գործունեությունը, կամ չունի դրանից խուսափելու իրատեսական այլընտրանք:

Ղեկավարման օղակներում ներգրավված անձիք պատասխանատու են խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների գործընթացի վերահսկողության համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ երաշխիք առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցված, զերծ են սխալի կամ խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրումներից և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ երաշխիքը հավաստիացման բարձրագույն աստիճանն է, սակայն այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՍ-ների համաձայն աուդիտի իրականացման ընթացքում միշտ հնարավոր կլինի հայտնաբերել էական խեղաթյուրումը՝ վերջինիս առկայության դեպքում: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, եթե կարելի է պատճառաբանված կերպով ակնկալել, որ, առանձին կամ միասին վերցված, ազդեցություն կունենան այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա օգտագործողների կողմից կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացվող աուդիտի մաս՝ մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն աուդիտի ընթացքում: Մենք նաև՝

- հայտնաբերում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, մշակում և իրականացնում ենք այդ ռիսկերին անդրադարձող աուդիտորական ընթացակարգեր և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկն ավելի մեծ է քան սխալի հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրումը չհայտնաբերելու ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել գաղտնի համաձայնությունը, կեղծիքը, միտումնավոր բացթողումները, խեղաթյուրումները կամ ներքին վերահսկողության համակարգի շրջանցումը:
- պատկերացում ենք կազմում աուդիտին վերաբերող ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ՝ տվյալ հանգամանքներում տեղին աուդիտորական ընացակարգեր մշակելու, այլ ոչ խմբի ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով:

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՏԷԿ)» ԲԲԸ
 Անկախ աուդիտորական եզրակացություն
 էջ 3

- գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղին լինելը և ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և հարակից բացահայտումների հիմնավորվածությունը:
- կատարում ենք եզրահանգում ղեկավարության կողմից անընդհատության հիմունքով հաշվառում կիրառելու տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմք ընդունելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները, կատարում ենք հետևություն, թե արդյոք առկա է ղեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որոնք կարող են լուրջ կասկածներ հարուցել համախառն արժեքի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրակացնենք, որ գոյություն ունի էական անորոշություն, մենք պետք է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրենք համախառն ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, այդ բացահայտումների ոչ համապատասխան լինելու դեպքում ձևավորենք մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա ղեպքերը կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել համախառն արժեքի անընդհատության հիմունքով գործունեության իրականացման դադարեցմանը:
- գնահատում ենք համախառն ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները և գնահատում ենք, թե արդյոք համախառն ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են իրենց հիմքում ընկած գործառնություններն ու իրադարձությունները՝ այնպիսի ձևով, որը թույլ է տալիս ապահովել ճշմարիտ ներկայացում:
- ձեռք ենք բերում բավականաչափ համապատասխան ապացույցներ համախառն արժեքի մեջ նտնող կազմակերպությունների կամ համախառն ֆինանսական հաշվետվությունների մասին կարծիք արտահայտելու համար: Մենք պատասխանատու ենք համախառն արժեքի աուդիտի ուղղորդման, վերահսկողության և իրականացման համար: Մենք միանձնյա պատասխանատվություն ենք կրում մեր աուդիտորական եզրակացության համար:

Ի թիվս այլ հարցերի, մենք կտեղեկացնենք կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց աուդիտի պլանավորված շրջանակների և ժամկետների, աուդիտի ընթացքում առաջացած նշանակալից հարցերի, այդ թվում՝ աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված ներքին վերահսկողության համակարգի էական թերությունների մասին:

Մեր անկախ աուդիտորական եզրակացության ներկայացման համար հիմք հանդիսացող աուդիտի իրականացման համար պատասխանատու գործընկերն է՝

S.G.

Տիգրան Գասպարյան
 Ղեկավար գործընկեր, «ԲԵՂ-ՓԻ-ԷՆ-ՋԻ Արմենիա» ՓԲԸ-ի տնօրեն

KPMG Armenia

«ԲԵՂ-ՓԻ-ԷՆ-ՋԻ Արմենիա» ՓԲԸ
 24 փետրվարի 2017թ.

հազ. դրամ	Ծնթգ.	31 դեկտեմբերի 2016թ.	31 դեկտեմբերի 2015թ.
Ակտիվներ			
Հիմնական միջոցներ	10	8,604,741	1,166,542
Ոչ նյութական ակտիվներ և գույվիլ	11	1,787,721	3,231
Տրված փոխառություններ	12	211,588	1,308,216
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	13	-	163,390
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	9	85,991	-
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ		10,690,041	2,641,379
Պաշարներ		156,927	171,672
Տրված փոխառություններ	12	6,527,777	4,857,632
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	13	3,847,086	3,579,685
Ընթացիկ հարկային ակտիվներ		95,198	381,395
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14	910,119	699,707
Ընթացիկ ակտիվներ		11,537,107	9,690,091
Ընդամենը ակտիվներ		22,227,148	12,331,470
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ		7,813,350	7,813,350
Կապիտալի բաշխում		(462,480)	(199,426)
Պահուստներ		2,859,422	79,744
Չբաշխված շահույթ		4,194,726	1,553,871
Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի սեփական կապիտալ		14,405,018	9,247,539
Չվերահսկվող բաժնեմասեր		54,021	-
Ընդամենը սեփական կապիտալ	15	14,459,039	9,247,539
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ			
Վարկեր և փոխառություններ	17	3,492,731	-
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	9	844,703	-
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		4,337,434	-
Վարկեր և փոխառություններ	17	148,061	-
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	18	2,944,813	3,083,931
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ		337,801	-
Ընթացիկ պարտավորություններ		3,430,675	3,083,931
Ընդամենը պարտավորություններ		7,768,109	3,083,931
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		22,227,148	12,331,470

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ
 Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն
 2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

հազ. դրամ	Ծնթգ.	2016թ.	2015թ.
Հասույթ	5	18,772,245	21,395,469
Վաճառքի ինքնարժեք	6	(15,874,538)	(19,971,669)
Համախառն շահույթ		2,897,707	1,423,800
Այլ եկամուտ		225,629	84,453
Վարչական ծախսեր	7	(920,257)	(894,611)
Այլ ծախսեր		(326,183)	(62,944)
Գործառնական գործունեության արդյունքներ		1,876,896	550,698
Ֆինանսական եկամուտ	8	651,869	248,771
Ֆինանսական ծախսեր	8	(202,413)	-
Զուտ ֆինանսական եկամուտ		449,456	248,771
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		2,326,352	799,469
Շահութահարկի գծով հատուցում/(ծախս)	9	292,833	(97,624)
Շահույթ տարվա համար		2,619,185	701,845
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք Հողվածներ, որոնք երբեք չեն վերադասակարգվի որպես շահույթ կամ վնաս			
Հիմնական միջոցներ		3,502,961	-
Հարակից շահութահարկ		(700,592)	-
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք՝ առանց շահութահարկի		2,802,369	-
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք		5,421,554	701,845
Շահույթ վերագրելի՝			
Ընկերության սեփականատերերին		2,618,164	701,845
Զվերահսկող բաժնեմասերին		1,021	-
		2,619,185	701,845
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք վերագրելի՝			
Ընկերության սեփականատերերին		5,420,533	701,845
Զվերահսկող բաժնեմասերին		1,021	-
		5,421,554	701,845

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են ղեկավարության կողմից 2017թ. փետրվարի 24-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Վասիլ Խաչատրյան
Գլխավոր տնօրեն

Աշոտ Ավետիսյան
Գլխավոր հաշվապահ

Ընկերության սեփականատերերին վերագրելի

	Բաժնետիրական կապիտալ	Կապիտալի բաշխում	Հիմնական միջոցների վերագնահա- տումից աճ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը	Չվերահսկող բաժնեմասեր	Ընդամենը սեփական կապիտալ
հազ. դրամ							
Մնացորդը 2015թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,813,350	(199,426)	103,008	828,762	8,545,694	-	8,545,694
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Շահույթ	-	-	-	701,845	701,845	-	701,845
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Հիմնական միջոցների վերագնահատման իրացված պահուստ	-	-	(23,264)	23,264	-	-	-
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	(23,264)	725,109	701,845	-	701,845
Մնացորդը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,813,350	(199,426)	79,744	1,553,871	9,247,539	-	9,247,539
Մնացորդը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,813,350	(199,426)	79,744	1,553,871	9,247,539	-	9,247,539
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Շահույթ	-	-	-	2,618,164	2,618,164	1,021	2,619,185
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք							
Հիմնական միջոցների վերագնահատման իրացված պահուստ	-	-	(22,691)	22,691	-	-	-
Հիմնական միջոցների վերագնահատում	-	-	2,802,369	-	2,802,369	-	2,802,369
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	2,779,678	2,640,855	5,420,533	1,021	5,421,554
Գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ							
Այլ բաշխումներ	-	(263,054)	-	-	(263,054)	-	(263,054)
Ընդամենը գործառնություններ Ընկերության սեփականատերերի հետ	-	(263,054)	-	-	(263,054)	-	(263,054)
Սեփականության բաժնեմասերի փոփոխություններ							
Չվերահսկող բաժնեմասերով դուստր կազմակերպության ձեռքբերում	-	-	-	-	-	53,000	53,000
Ընդամենը սեփականության բաժնեմասերի փոփոխություններ	-	-	-	-	-	53,000	53,000
Մնացորդը 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,813,350	(462,480)	2,859,422	4,194,726	14,405,018	54,021	14,459,039

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի 10-ից 45-րդ էջերում ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից		
Շահույթ	2,619,185	701,845
<i>Ճշգրտումներ հետևյալ հոդվածների գծով.</i>		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	346,739	300,453
Օգուտ հիմնական միջոցների օտարումից	(885)	-
Պաշարների արժեզրկում	12,824	-
Արժեզրկումից կորուստներ դեբիտորական պարտքերի գծով	187,936	-
Պահուստի հակադարձում	(215,414)	(54,235)
Զուտ ֆինանսական եկամուտ	(449,456)	(248,771)
Շահութահարկի գծով հատուցում/(ծախս)	(292,833)	97,624
<i>Փոփոխություններ հետևյալ հոդվածներում.</i>		
Պաշարներ	1,921	17,877
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	(267,401)	2,036,097
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	218,419	(1,829,988)
Դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեությունից՝ նախքան շահութահարկի և տոկոսների վճարումը	2,161,035	1,020,902
Վճարված շահութահարկ	(62,441)	(813,106)
Վճարված տոկոսներ	(83,401)	-
Գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	2,015,193	207,796
ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ		
Մուտքեր հիմնական միջոցների վաճառքից	7,103	-
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում	(21,040)	(105,772)
Դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերում՝ առանց ձեռքբերված դրամական միջոցների	(4,709,879)	-
Տրամադրված փոխառություններ	(3,124,183)	(4,828,100)
Տրամադրված փոխառությունների մարում	2,395,932	-
Ստացված տոկոսներ	97,943	70,320
Ներդրումային գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(5,354,124)	(4,863,552)
ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ		
Մուտքեր վարկերից և փոխառություններից	4,372,628	-
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(810,818)	-
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	3,561,810	-
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	222,879	(4,655,756)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հունվարի 1-ի դրությամբ	699,707	5,354,244
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(12,467)	1,219
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	910,119	699,707

Ծանոթագրություն	Էջ
1. Հաշվետու կազմակերպություն	11
2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ	11
3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ	11
4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում	12
5. Հասույթ	13
6. Վաճառքի ինքնարժեք	13
7. Վարչական ծախսեր	13
8. Չուտ ֆինանսական եկամուտ	14
9. Շահութահարկ	14
10. Հիմնական միջոցներ	16
11. Ոչ նյութական ակտիվներ և գույքիլ	20
12. Տրամադրված փոխառություններ	21
13. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	22
14. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	22
15. Կապիտալ և պահուստներ	22
16. Կապիտալի կառավարում	23
17. Վարկեր և փոխառություններ	23
18. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	24
19. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում	25
20. Խոշոր դուստր կազմակերպություններ	29
21. Դուստր կազմակերպության ձեռքբերում	29
22. Պայմանական դեպքեր	31
23. Կապակցված կողմեր	32
24. Չափման հիմունքներ	33
25. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն	33
26. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ	44

1. Հաշվետու կազմակերպություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ-ն (Ընկերություն) և վերջինիս դուստր կազմակերպությունները («Խումբ») իրենցից ներկայացնում են բաց բաժնետիրական և փակ բաժնետիրական ընկերություններ՝ Հայաստանի Հանրապետության Քաղաքացիական օրենսգրքի սահմանման համաձայն:

Ընկերությունը հիմնադրվել է 2004թ. սեպտեմբերի 1-ին՝ Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային գույքի կառավարման դաշնային գործակալության թիվ 291-ռ որոշման համաձայն:

Խմբի հիմնական գործունեությունն էլեկտրաէներգիայի արտադրությունն է Կոտայքի և Լոռու մարզերում գտնվող կայաններում: Արտադրված էլեկտրաէներգիան վաճառվում է «Հայաստանի էլեկտրական ցանցեր» ՓԲԸ-ին:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության բաժնետոմսերի 75%-ը պատկանում էր «Ինտեր ՌԱՕ ԲիՎի» ընկերությանը, իսկ 25%-ը՝ «Լիորման Հոլդինգս» ՍՊԸ-ին: 2016թ. ընթացքում «Ինտեր ՌԱՕ ԲիՎի» ընկերությունը Ընկերության բաժնետոմսերի 75%-ը վաճառեց «Լիորման Հոլդինգս» ՍՊԸ-ին, որը դարձավ Ընկերության միակ բաժնետերը: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 23-ում:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Հրազդան, Գործարանային փ. 1:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է Հայաստանում: Հետևաբար, Խմբի գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի տնտեսությունը և ֆինանսական շուկան, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակվում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական և ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, բարդություններ է ստեղծում Հայաստանում գործող ընկերությունների համար: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2. Հաշվապահական հաշվառման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»), որը հանդիսանում է Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը և այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը: Ֆինանսական ամբողջ տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նշվում է այլ տեղեկատվություն:

4. Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄ-ների պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամուտների և ծախսերի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն ու համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ ձևավորված այն դատողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որոնք էական ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա, ներկայացված է հետևյալ ծանոթագրություններում:

- Ծանոթագրություններ 10 – հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ,
- Ծանոթագրություններ 10 – հիմնական միջոցների վերագնահատում,
- Ծանոթագրություններ 12 – տրամադրված փոխառությունների արժեզրկում,
- Ծանոթագրություն 21 – ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներում ձեռքբերված գուտ ակտիվների իրական արժեք:

Իրական արժեքի չափում

Խմբի հաշվապահական հաշվառման որոշակի դրույթների և բացահայտումների համար պահանջվում է իրական արժեքի չափում ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների համար:

Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելիս Խումբը հնարավորության սահմաններում օգտագործում է դիտարկելի շուկայական տվյալները: Իրական արժեքները դասակարգվում են ըստ իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների, հիմք ընդունելով գնհատման մեթոդներում օգտագործված ելակետային տվյալները, ինչպես ներկայացված է ստորև:

- *1-ին մակարդակ.* նույն ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ (չճշգրտված):
- *2-րդ մակարդակ.* 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների վրա հիման վրա ստացվող):
- *3-րդ մակարդակ.* ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Եթե ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափելու համար օգտագործվող ելակետային տվյալները կարող են դասակարգվել իրական արժեքի հիերարխիայի տարբեր մակարդակների, ապա իրական արժեքի չափումն ամբողջությամբ դասվում է հիերարխիայի այն նույն մակարդակին, որին դասվում են այն ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները, որոնք նշանակալի են ամբողջությամբ վերցված իրական արժեքի չափման համար:

Իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակների միջև տեղի ունեցող փոխանցումներն Խումբը ճանաչում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որի ընթացքում տեղի են ունեցել փոփոխությունները:

5. Հասույթ

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Էլեկտրաէներգիայի վաճառք	14,308,140	17,154,109
Հգործության վաճառք	4,422,000	4,211,367
Այլ հասույթ	42,105	29,993
Ընդամենը հասույթ	18,772,245	21,395,469

6. Վաճառքի ինքնարժեք

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Գազի գծով ծախսեր	13,714,119	17,722,729
Աշխատավարձ	1,342,394	1,318,946
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	318,959	272,515
Էլեկտրաէներգիա գծով ծախսեր	233,803	384,218
Անվտանգություն	139,702	134,352
Այլ	125,561	138,909
	15,874,538	19,971,669

7. Վարչական ծախսեր

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Աշխատավարձ	707,323	680,226
Հարկեր՝ բացառությամբ շահութահարկի	29,869	29,849
Մասնագիտական ծառայություններ	18,765	23,600
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	17,993	19,349
Այլ վարչական ծախսեր	146,307	141,587
	920,257	894,611

8. Չուտ ֆինանսական եկամուտ

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված		
Տոկոսային եկամուտ	651,869	224,755
Չուտ եկամուտ փոխարժեքային տարբերություններից	-	24,016
Ֆինանսական եկամուտ	651,869	248,771
Չուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(92,653)	-
Տոկոսային ծախս	(109,760)	-
Ֆինանսական ծախսեր	(202,413)	-
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված զուտ ֆինանսական եկամուտ	449,456	248,771

9. Շահութահարկ

(ա) Շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարներ

Խումբը շահութահարկը վճարում է հայկական ընկերությունների համար կիրառելի 20% դրույքով:

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	(406,556)	(97,624)
Հետաձգված հարկի գծով հատուցում		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(166,498)	(67,920)
Ճանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխություն (պայմանավորված հետաձգված հարկային ակտիվների արժեքի նվազեցմամբ կամ հակադարձմամբ)	865,887	67,920
Ընդամենը հատուցում/(ծախս) շահութահարկի գծով	292,833	(97,624)

Գործող հարկային դրույքի համադրում

	2016թ.		2015թ.	
	հազ. դրամ	%	հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը	2,326,352		799,469	
Շահութահարկ՝ կիրառելի հարկային դրույքով	465,270	20.0	159,894	20.0
Մանաչված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների փոփոխություն (պայմանավորված հետաձգված հարկային ակտիվների արժեքի նվազեցմամբ կամ հակադարձմամբ)	(865,887)	(37.2)	(67,920)	(8.4)
Չչնվազեցվող ծախսեր	107,784	4,6	5,650	0.7
	(292,833)	(12.6)	97,624	12.3

(բ) Մանաչված հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները վերագրելի են հետևյալ հոդվածներին.

հազ. դրամ	Ակտիվներ		Պարտավորություններ		Զուտ	
	2016թ.	2015թ.	2016թ.	2015թ.	2016թ.	2015թ.
Հիմնական միջոցներ	-	-	(507,646)	-	(507,646)	-
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	(337,057)	-	(337,057)	-
Տրամադրված փոխառություններ	85,991	-	-	-	85,991	-
	85,991	-	(844,703)	-	(758,712)	-

«Հրազդանի էներգետիկ կազմակերպություն (ՀրազՋԷԿ)» ԲԲԸ
 2016թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
 համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կից ծանոթագրություններ

(գ) Ժամանակավոր տարբերությունների շարժը տարվա ընթացքում

հազ. դրամ	1 հունվարի 2016թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված	Չեղք բերված	31 դեկտեմբերի 2016թ.
Հիմնական միջոցներ	2,060,962	(102,502)	(700,592)	-	(486,215)	771,653
Ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	(337,057)	(337,057)
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	11,692	32,508	-	-	-	44,200
Տրամադրված փոխառություններ	66,428	(46,200)	-	65,763	-	85,991
Պաշարներ	31,768	2,645	-	-	-	34,413
Պահուստ հավելյալ աշխատավարձի գծով	43,387	(43,387)	-	-	-	-
Կրեդիտորական պարտքեր	17,866	(9,562)	-	-	-	8,304
Չուտ հետաձգված շահութահարկ	2,232,103	(166,498)	(700,592)	65,763	(823,272)	607,504
Վերականգնում/(դուրսգրում)	(2,232,103)	115,438	700,592	49,857	-	(1,366,216)
Հետաձգված շահութահարկ	-	(51,060)	-	115,620	(823,272)	(758,712)

հազ. դրամ	1 հունվարի 2015թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	31 դեկտեմբերի 2015թ.
Հիմնական միջոցներ	2,144,442	(83,480)	2,060,962
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	15,160	(3,468)	11,692
Տրամադրված փոխառություններ	31,768	14,610	66,428
Պաշարներ	51,818	-	31,768
Պահուստ հավելյալ աշխատավարձի գծով	54,234	(10,847)	43,387
Կրեդիտորական պարտքեր	2,601	15,265	17,866
Չուտ հետաձգված շահութահարկ	2,300,023	(67,920)	2,232,103
Վերականգնում/(դուրսգրում)	(2,300,023)	67,920	(2,232,103)
Հետաձգված շահութահարկ	-	-	-

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ուներ հետաձգված հարկային պարտավորություն 24,012 հազար դրամի չափով (2015թ-ին նման պարտավորություն չկար) 120,060 հազար դրամ գումարով (2015թ-ին՝ գրո) ժամանակավոր տարբերությունների հետ կապված, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում կատարած ներդրումներին: Այս պարտավորությունն, այնուամենայնիվ, չէր ճանաչվել, քանի որ Խումբը վերահսկում է իր դուստր կազմակերպությունների շահաբաժինների քաղաքականությունը, մասնավորապես, Խումբը վերահսկում է համապատասխան հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները, և դեկավարությունը գտնում է, որ դրանք չեն հակադարձվի մոտ ապագայում:

10. Հիմնական միջոցներ

հազ. դրամ	Հոդ և շենքեր	Շինություններ և մեխանիզմներ	Սեբեմա- սարքավորումներ	Անավարտ շինարարութ.	Ընդամենը
Վերագնահատված արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2015թ.	240,871	155,317	3,657,095	7,237	4,060,520
Ավելացումներ	-	-	105,778	-	105,778
Օտարումներ	-	-	(97,679)	-	(97,679)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	240,871	155,317	3,665,194	7,237	4,068,619
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2016թ.	240,871	155,317	3,665,194	7,237	4,068,619
Չեռքբերում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով	756,549	2,278,415	1,173,212	-	4,208,176
Ավելացումներ	59,359	-	18,907	-	78,266
Օտարումներ	-	-	(6,331)	-	(6,331)
Վերագնահատում	926,189	154,958	2,421,814	-	3,502,961
Կուտակված մաշվածության բացառում	(171,367)	(136,581)	(2,892,619)	-	(3,200,567)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2016թ.	1,811,601	2,452,109	4,380,177	7,237	8,651,124
Մաշվածություն					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2015թ.	124,316	120,053	2,456,612	-	2,700,981
Տարվա մաշվածություն	23,716	10,249	264,810	-	298,775
Օտարումներ	-	-	(97,679)	-	(97,679)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	148,032	130,302	2,623,743	-	2,902,077
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2016թ.	148,032	130,302	2,623,743	-	2,902,077
Տարվա մաշվածություն	27,372	20,745	296,869	-	344,986
Օտարումներ	-	-	(113)	-	(113)
Կուտակված մաշվածության բացառում	(171,367)	(136,581)	(2,892,619)	-	(3,200,567)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2016թ.	4,037	14,466	27,880	-	46,383
Հաշվեկշռային արժեք					
Առ 1 հունվարի 2015թ.	116,555	35,264	1,200,483	7,237	1,359,539
Առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	92,839	25,015	1,041,451	7,237	1,166,542
Առ 31 դեկտեմբերի 2016թ.	1,807,564	2,437,643	4,352,297	7,237	8,604,741
Հաշվեկշռային արժեք, եթե վերագնահատում չիրականացվեր					
Առ 1 հունվարի 2015թ.	73,569	22,259	757,742	7,237	860,807
Առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	52,900	14,253	593,420	7,237	667,810
Առ 31 դեկտեմբերի 2016թ.	838,690	2,271,909	1,487,782	7,237	4,605,618

Մաշվածության ծախս

318,959 հազար դրամ (2015թ-ին՝ 272,238 հազար դրամ) գումարով մաշվածության ծախսը ճանաչվել է վաճառքի ինքնարժեքի կազմում և 16,240 հազար դրամ (2015թ-ին՝ 17,948 հազար դրամ) գումարով՝ վարչական ծախսերի կազմում: Մնացած ծախսերը ճանաչվել են այլ ծախսերի կազմում:

(ա) Հիմնական միջոցների վերագնահատում

2016թ-ին դեկվարությունը հանձնարարել է «Տոսպ» ՍՊԸ-ին իրականացնել հիմնական միջոցների անկախ գնահատում 2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Գնահատման արդյունքներով հիմնական միջոցների իրական արժեքը կազմել է 4,374,666 հազար դրամ, որը դասվել է իրական արժեքի հիերարխիայի 3-րդ մակարդակին՝ հիմք ընդունելով գնահատման մեթոդով օգտագործված ելակետային տվյալները:

Ընկերության հիմնական միջոցների մեծամասնությունը մեղ մասնագիտական բնույթ ունի և հազվադեպ է վաճառվում բաց շուկայում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա չի հանդիսանում բիզնեսի շարունակելիության մաս: Բացառությամբ փոխադրամիջոցների, համակարգչային սարքավորումների և տնտեսական գույքի, որոնք վերագնահատվել են վերջերս շուկայում տեղի ունեցած գործառնությունների տվյալներից ելնելով, մնանատիպ հիմնական միջոցների շուկան ակտիվ չէ Հայաստանի Հանրապետությունում և չի ապահովում համադրելի հիմնական միջոցների վաճառքի բավարար ծավալ՝ իրական արժեքը գնահատելիս շուկայական մոտեցումն օգտագործելու համար:

Հետևաբար, հիմնական միջոցների իրական արժեքը սկզբնապես որոշվել է օգտագործելով մաշեցված փոխարինման արժեքը: Այս մեթոդը հաշվի է առնում հիմնական միջոցի վերարտադրման կամ փոխարինման արժեքը՝ ֆիզիկական, գործառնական կամ տնտեսական մաշվածության և հնացածության գծով ճշգրտմամբ:

Մաշեցված փոխարինման արժեքը գնահատվել է մնանատիպ հիմնական միջոցների վերաբերյալ ներքին աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության և Հայաստանի ու միջազգային շուկաներում կատարած վերլուծությունների տվյալների հիման վրա: Ծուկայի տվյալները ստացվել են հրապարակված տեղեկատվությունից, կատալոգներից, վիճակագրական տվյալներից և այլ աղբյուրներից, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունում և արտերկրում տվյալ ոլորտի փորձագետներին ու հիմնական միջոցների մատակարարներին ուղղված հարցումներից:

Բացի մաշեցված փոխարինման արժեքը որոշելուց, իրականացվել է նաև դրամական միջոցների հոսքերի ստուգում՝ որի արդյունքում մաշեցված փոխարինման արժեքը նվազել է 70,309,841 դրամով՝ կազմելով վերը նշված գումարը:

Դրամական միջոցների հոսքերի ստուգման ընթացքում կիրառվել են հետևյալ առանցքային ենթադրությունները.

- Դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումներն իրականացվել են նախկին փորձի, գործառնական գործունեության փաստացի արդյունքների և Ընկերության մեկամյա արտադրական ծրագրի հիման վրա:
- Կանխատեսման ժամկետը ներառում է մինչև 2021թ. ներառյալ ընկած ժամանակաշրջանը: Ընկերությունն ունի հավասարակշռող (եզրափակիչ) կարգավիճակ և ներքին սպառման համար էլեկտրաէներգիայի է արտադրում, երբ պահանջարկը չի բավարարվում Հայաստանի Հանրապետությունում: ՀՀ էներգետիկ ենթակառուցվածքների և բնական պաշարների նախարարության համաձայն՝ Ընկերության կողմից արտադրվող էլեկտրաէներգիան պահանջարկ կունենա մինչև

2021թ. (2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կանխատեսման ժամկետը ներառում էր մինչև 2019թ. ընկած ժամանակաշրջանը):

- Ըստ կանխատեսումների արտադրվող էլեկտրաէներգիայի ընդհանուր ծավալը կազմում էր տարեկան 409,255 հազար կՎտ/ժամ, որն իրենից ներկայացնում է 2016 ֆինանսական տարվա փաստացի արտադրված էլեկտրաէներգիայի ծավալը: Ըստ կանխատեսումների արտադրվող էլեկտրաէներգիայի ծավալը չի փոփոխվի մինչև 2021թ.՝ արտացոլելով ներկայիս տնտեսական պայմանները:
- Ըստ կանխատեսումների պատվիրված հզորության ընդհանուր ծավալը կազմում էր տարեկան 4,655 մՎտ:
- Էլեկտրաէներգիայի և հզորության վաճառքի կանխատեսվող գները կազմում են համապատասխանաբար 31 դրամ և 939.5 դրամ 2017թ. համար, և ակնկալվում է, որ կաճեն հաջորդ 4 տարիների սղաճի դրույթին զուգահեռ, որն ըստ կանխատեսումների կկազմի տարեկան 4%: Կանխատեսումը հիմնված է ՀՀ Հանրային ծառայությունների կարգավորող հանձնաժողովի կողմից սահմանված էլեկտրաէներգիայի և հզորության փաստացի գների վրա:
- Ըստ կանխատեսումների արտադրության միավորին բաժին ընկնող ծախսումները և այլ ծախսումները կաճեն սղաճի 4% դրույթին զուգահեռ:
- Կիրառվել է զեղչման դրույթ 16%-ի չափով: Ձեռչի դրույթը որոշվել է հիմք ընդունելով տվյալ ոլորտի համար կապիտալի միջին կշռված արժեքի միջինը, որը հիմնված է պարտքի օգտագործման 15.8% հնարավոր միջակայքի վրա՝ 16.7% շուկայական տոկոսադրույթով:

Վերը նշված գնահատումները մասնավորապես զգայուն են հետևյալ ոլորտներում.

- Եթե զեղչի դրույթն ավելանա մեկ տոկոսային կետով, ապա օգտագործման արժեքը կնվազի մոտավորապես 101,474 հազար դրամով:
- Եթե էլեկտրաէներգիայի և հզորության վաճառքի կանխատեսվող գները նվազեն 5%-ով, ապա օգտագործման արժեքը կնվազի 2,532,818 հազար դրամով:
- Եթե էլեկտրաէներգիայի արտադրության ծավալները նվազեն 5%, ապա օգտագործման արժեքը կնվազի 49,823 հազար դրամով:
- Եթե գործունեության ժամկետը նվազի մեկ տարով, ապա օգտագործման արժեքը կնվազի 815,915 հազար դրամով:
- Եթե գործունեության ժամկետը երկարաձագվի մեկ տարով, ապա օգտագործման արժեքը կավելանա 727,984 հազար դրամով:

11. Ոչ նյութական ակտիվներ և գույվիլ

հազ. դրամ	Գույվիլ	Լիցենզիա	Այլ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2015թ.	-	-	11,743	11,743
Այլ ձեռքբերումներ - առանձին ձեռքբերված	-	-	654	654
Օտարումներ	-	-	(490)	(490)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	-	-	11,907	11,907
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2016թ.	-	-	11,907	11,907
Չեղբերումներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման միջոցով	90,019	1,686,597	8,205	1,784,821
Այլ ձեռքբերումներ - առանձին ձեռքբերված	-	-	1,422	1,422
Օտարումներ	-	-	(654)	(654)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2016թ.	90,019	1,686,597	20,880	1,797,496
<i>Ամորտիզացիա</i>				
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2015թ.	-	-	7,488	7,488
Տարվա ամորտիզացիա	-	-	1,678	1,678
Օտարումներ	-	-	(490)	(490)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	-	-	8,676	8,676
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2016թ.	-	-	8,676	8,676
Տարվա ամորտիզացիա	-	-	1,753	1,753
Օտարումներ	-	-	(654)	(654)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2016թ.	-	-	9,775	9,775
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>				
Առ 1 հունվարի 2015թ.	-	-	4,255	4,255
Առ 31 դեկտեմբերի 2015թ.	-	-	3,231	3,231
Առ 31 դեկտեմբերի 2016թ.	90,019	1,686,597	11,105	1,787,721

12. Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Ոչ ընթացիկ		
Կապակցված կողմերին տրամադրված փոխառություններ	211,588	1,308,216
Ընթացիկ		
Կապակցված կողմերին տրամադրված փոխառություններ	6,527,777	4,857,632

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ տոկոսադր.	Մարման տարին	2016թ.		2015թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված փոխառություններ կապակցված կողմերին	ԱՄՆ դոլար	4.9%	2017	6,083,601	5,914,938	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ կապակցված կողմերին	ՀՀ դրամ	10%	2017	484,950	484,950	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ կապակցված կողմերին	ՀՀ դրամ	0%	2023	475,312	211,588	-	-
Գրավով ապահովված փոխառություններ կապակցված կողմերին	ԱՄՆ դոլար	9%	2017	127,889	127,889	-	-
Գրավով չապահովված փոխառություններ կապակցված կողմերին	ԱՄՆ դոլար	4.9%	2016	-	-	4,857,632	4,857,632
Գրավով չապահովված փոխառություններ կապակցված կողմերին	ԱՄՆ դոլար	9.95	2023	-	-	1,487,646	1,308,216
				7,171,752	6,739,365	6,345,278	6,165,848

Ղեկավարությունը գտնում է, որ տրամադրված փոխառություններն արժեզրկված չեն: Կապակցված կողմերին տրամադրված գրավով ապահովված փոխառություններն ամբողջությամբ ապահովված են ֆինանսական երաշխիքով:

13. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Կապակցված կողմերի առևտրական դեբիտորական պարտքեր	3,351,270	3,087,407
Այլ առևտրական դեբիտորական պարտքեր	14,313	3,849
Ստացվելիք ԱԱՀ	456,765	448,395
Այլ դեբիտորական պարտքեր	24,738	203,424
Վարկերի և փոխառությունների դասում ներառված առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	3,847,086	3,743,075
Ոչ ընթացիկ	-	163,390
Ընթացիկ	3,847,086	3,579,685
	3,847,086	3,743,075

14. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Բանկային հաշիվների մնացորդներ	909,076	699,459
Կանխիկը դրամարկղում	1,044	248
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունում	910,120	699,707

15. Կապիտալ և պահուստներ

(ա) Բաժնետիրական կապիտալ և կապիտալի բաշխումներ

Ընկերության թողարկված և ամբողջովին վճարված բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 1,597,430 բաժնետոմսից, յուրաքանչյուրը՝ 4,891.20 դրամ անվանական արժեքով:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերը հավասար իրավունքներ ունեն Ընկերության մնացորդային ակտիվների նկատմամբ:

Կապիտալի բաշխումները վերաբերում են շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով կապակցված կողմերին տրամադրված փոխառություններին, որոնց սկզբնական ճանաչումն իրականացվում է իրական արժեքով:

(բ) Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Ընկերության ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

(զ) Շահաբաժիններ

Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն՝ Ընկերության և վերջինիս դրուստը կազմակերպությունների բաշխման ենթակա պահուստները սահմանափակվում են ՖՀՄՍ համաձայն պատրաստված Ընկերության և վերջինիս դրուստը կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվություններում գրանցված համապատասխան չբաշխված շահույթի մնացորդով:

2016թ. և 2015թ. ընթացքում շահաբաժիններ չեն հայտարարվել կամ չեն վճարվել: 2016թ. դեկտեմբերի 31-ից հետո շահաբաժիններ չեն առաջարկվել:

(դ) Վերագնահատումից աճ

Վերագնահատումից աճը վերաբերում է հիմնական միջոցների վերագնահատմանը:

16. Կապիտալի կառավարում

Խումբը չունի կապիտալի կառավարման ձևակերպված քաղաքականություն, սակայն ղեկավարությունը ձգտում է ապահովել կապիտալի բավարար բազա՝ Խմբի գործառնական և ռազմավարական պահանջները բավարարելու և շուկայի մասնակիցների վստահությունը պահպանելու համար: Դա իրագործվում է դրամական միջոցների արդյունավետ կառավարման, Խմբի հասույթի և շահույթի վերահսկման, հիմնականում գործառնական գործունեությունից ստացվող դրամական միջոցների հոսքերի միջոցով ֆինանսավորվող երկարաժամկետ ներդրումային ծրագրերի վերահսկման միջոցով: Ձեռնարկելով այս քայլերը՝ Խումբը նպատակ ունի կայունացնել հասույթի աճը:

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման Խմբի մոտեցումը չի փոփոխվել: Խմբի նկատմամբ կիրառելի չեն կապիտալի կառավարման արտաքին պահանջներ:

17. Վարկեր և փոխառություններ

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ամորտիզացված արժեքով չափվող Խմբի տոկոսակիր վարկերի պայմանագրային պայմանների մասին: Տոկոսադրույքի, արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին Խմբի ենթարկվածության վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 19-ում:

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	<u>3,492,731</u>	<u>-</u>
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>		
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	<u>148,061</u>	<u>-</u>

(ա) Վարկերի մարման պայմանները և ժամանակացույցը

Ստորև ներկայացված են վարկերի համար գործող պայմանները:

հազ. դրամ	Արժույթ	Անվանակ տոկոսադր.	Մարման տարին	2016թ.		2015թ.	
				Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք	Անվանակ. արժեք	Հաշվեկշռ. արժեք
Գրավով ապահովված բանկային վարկ	ԱՄՆ դոլար	8.8%	2025	3,640,792	3,640,792	-	-

Բանկային վարկի դիմաց գրավադրված է «Ձորագետ Հիդրո» ՍՊԸ-ի բաժնետոմսերի 100%-ը:

18. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

Առևտրական կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Կրեդիտորական պարտքեր գազի սպառման գծով	2,679,952	2,628,635
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	55,708	60,537
	2,735,660	2,689,172

Այլ կրեդիտորական պարտքեր

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	112,615	312,983
Այլ վճարվելիք հարկեր	96,538	81,775
	209,153	394,758
Ընդամենը առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,944,813	3,083,930

Խմբի ենթարկվածությունն արտարժույթի և իրացվելիության ռիսկերին առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերի հետ կապված ներկայացված է ծանոթագրություն 19-ում:

19. Իրական արժեք և ռիսկերի կառավարում

(ա) Իրական արժեք

Ղեկավարությունը գտնում է, որ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքներն էականորեն չեն տարբերվում վերջիններիս հաշվեկշռային արժեքներից:

(բ) Ֆինանսական ռիսկերի կառավարում

Ֆինանսական գործիքներն օգտագործելիս Խումբն ենթարկվում է հետևյալ ռիսկերին.

- պարտքային ռիսկ (ծանոթագրություն 19 (բ) (ii)),
- իրացվելիության ռիսկ (ծանոթագրություն 19 (բ) (iii)),
- շուկայական ռիսկ (ծանոթագրություն 19 (բ) (iv)):

(i) Ռիսկերի կառավարման հիմունքներ

Ղեկավարությունը պատասխանատվություն է կրում Խմբի ռիսկերի կառավարման համակարգի մշակման և վերահսկողության համար:

Խմբի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել և վերլուծել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Խումբը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների ու Խմբի գործունեության փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Դասընթացների, կառավարման ստանդարտների և ընթացակարգերի միջոցով Խումբը նպատակ ունի ձևավորել վերահսկման կանոնակարգված ու կառուցողական միջավայր, որտեղ բոլոր աշխատակիցները կունեն հստակ սահմանված դերեր և պարտականություններ:

(ii) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ պատվիրատուն կամ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պայմանագրային պարտականությունները: Պարտքային ռիսկն առաջանում է հիմնականում պատվիրատուներից ստացման ենթակա դեբիտորական պարտքերի հետ կապված: Ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է պարտքային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը:

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Պարտքային ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը հիմնականում կախված է յուրաքանչյուր պատվիրատուի առանձնահատկություններից:

Խմբի հասույթի 99.8%-ը (2015թ-ին՝ 99.9%) վերագրելի է կապակցված կողմ հանդիսացող մեկ պատվիրատուի հետ իրականացվող վաճառքի գործարքներին, որը գրանցված է և գործում է Հայաստանում: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդը արժեզրկված կամ ժամկետանց չէր և ամբողջովին մարվել էր 2017թ. հունվարին:

Դրամական միջոցներ և դրանց փոխարժեքներ

2016թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի 909,076 հազար դրամ գումարով դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (2015թ-ին՝ 699,459 հազար դրամ), որն իրենից ներկայացնում է առավելագույն ենթարկվածությունը պարտքային ռիսկին այս ակտիվների գծով: Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքները հիմնականում պահվում են «Ամերիաբանկ» ՓԲԸ-ում:

Տրամադրված փոխառություններ

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Կապակցված կողմերին տրված փոխառություններ – ոչ ժամկետանց	<u>6,739,365</u>	<u>6,165,848</u>

Կապակցված կողմերին տրված փոխառությունների հետ կապված Խումբը չի ակնկալում, որ պայմանագրային կողմերը չեն կատարի իրենց ստանձնած պարտականությունները:

Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ փոխառությունները պետք է տրամադրվեն կապակցված կողմերին: Խումբը գրավ չի պահանջում այս փոխառությունների դիմաց (ծանոթագրություն 12):

(ii) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Խումբը կունենա դժվարություններ՝ իր ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնց մարումը պահանջում է դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի տրամադրում: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման հարցում Խմբի մոտեցումն է ապահովել բավարար իրացվելիություն բնականոն և արտակարգ իրավիճակներում պարտավորությունները կատարելու համար՝ առանց անընդունելի կորուստներ կրելու կամ Խմբի համբավը վտանգելու:

Որպես կանոն Խումբն ապահովում է ցպահանջ դրամական միջոցների այնպիսի չափի առկայություն, որը բավարար կլինի ակնկալվող գործառնական ծախսերը 60 օրվա ընթացքում ծածկելու համար՝ ներառյալ ֆինանսական պարտականությունների սպասարկման ծախսերը: Այս պարագայում հաշվի չի առնվում առանձնահատուկ հանգամանքների հնարավոր ազդեցությունը, որոնք հնարավոր չէ կանխատեսել, օրինակ՝ բնական աղետները:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային ժամկետայնությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ներկայացված են համախառն և չգեղչված գումարները, որոնք ներառում են գնահատված տոկոսների վճարումները:

Չի ակնկալվում, որ ժամկետայնության վերլուծությունում ներառված դրամական միջոցների հոսքերը կարող են առաջանալ շատ ավելի վաղ ժամկետներում կամ շատ ավելի տարբեր գումարների չափով:

31 դեկտեմբերի 2016թ.

Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	Ընդամենը	Ցայահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
Գրավով ապահովված բանկային վարկեր	3,640,792	5,533,343	-	57,871	363,187	798,041	2,139,294	2,174,950
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,735,660	2,735,660	-	2,735,660	-	-	-	-
	6,376,452	8,269,003	-	2,793,531	363,187	798,041	2,139,294	2,174,950

31 դեկտեմբերի 2015թ.

Պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր

հազ. դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	Ընդամենը	Ցայահանջ	Մինչև 2 ամիս	2-12 ամիս	1-2 տարի	2-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի
Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ								
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	2,689,172	2,689,172	-	2,689,172	-	-	-	-
	2,689,172	2,689,172	-	2,689,172	-	-	-	-

(iii) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Խմբի եկամտի կամ նրա ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, այդ թվում արտարժույթի փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և բաժնետոմսերի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն է, որը թույլ կտա պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Խումբը ենթարկվում է շուկայական ռիսկին: Շուկայական ռիսկը հիմնականում կապված է Խմբի համար սահմանված սակագների հետ և ազդում է էլեկտրաէներգիայի ձեռքբերման գնի գնի և այն գնի վրա, որը կարող է սահմանվել օգտագործողների համար՝ սպառված էլեկտրականության համար: Թեև Խումբը կարող է ազդել սահմանված որոշ սակագների չափերի վրա, սակագների չափերը գտվում են Խմբի վերահսկողության սահմաններից դուրս, և քաղաքական գործոնները նույնպես դեր են խաղում վերջնական սակագների վերաբերյալ որոշում կայացնելիս:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկին Խմբի ենթարկվածությունը կապված է վերջինիս ֆունկցիոնալ արժույթից տարբեր արժույթով արտահայտված վաճառքների, գնումների և փոխառությունների և Խմբի կազմի մեջ մտնող ընկերությունների ֆունկցիոնալ արժույթի հետ:

Ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին

Ստորև ներկայացված է Խմբի ենթարկվածությունն արտարժույթի ռիսկին:

հազ. դրամ	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված	ԱՄՆ դոլարով արտահայտված
	2016թ.	2015թ.
Տրամադրված փոխառություններ	6,042,827	6,165,848
Վարկեր և փոխառություններ	(3,640,792)	-
Զուտ ենթարկվածություն	2,402,035	6,165,848

Տարվա ընթացքում կիրառվել են արտարժույթի հետևյալ փոխարժեքները.

ՀՀ դրամով	Միջին փոխարժեք		Սփոք փոխարժեքը հաշվառու ամսաթվի դրությամբ	
	2016թ.	2015թ.	2016թ.	2015թ.
1 ԱՄՆ դոլար	480.48	477.85	483.94	483.75

Զգայունության վերլուծություն

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի ողջամիտ հնարավոր արժևորումը (արժեզրկումը) ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կազդեր արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքների չափման վրա և սեփական կապիտալի ու նախքան հարկումը շահույթի կամ վնասի վրա ստորև ներկայացված գումարների չափով: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

հազ. դրամ	Արժևորում		Արժեզրկում
	Շահույթ վնաս	կամ	Շահույթ կամ վնաս
31 դեկտեմբերի 2016թ.			
ՀՀ դրամի 10% շարժ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ		(240,203)	240,203
31 դեկտեմբերի 2015թ.			
ՀՀ դրամի 10% շարժ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ		(616,584)	616,584

(iv) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն են ունենում հիմնականում տրամադրված փոխառությունների, վարկերի և փոխառությունների վրա՝ փոխելով կամ դրանց իրական արժեքը (ֆիքսված դրույքով պարտք) կամ դրամական միջոցների ապագա հոսքերը (փոփոխական դրույքով պարտք):

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խմբի բոլոր տոկոսակիր պարտավորությունների համար գործում է ֆիքսված դրույք:

Խումբը չի հաշվառում ֆիքսված դրույքով ֆինանսական գործիքները որպես իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող կամ որպես վաճառքի համար մատչելի: Այդ իսկ պատճառով, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ազդեցություն չեն ունենա շահույթի կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա:

20. Խոշոր դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպություն	Գրանցման վայրը	2016թ.	2015թ.
		Սեփականություն/ Չայնի իրավունք Ընդամենը	Սեփականություն/ Չայնի իրավունք
«Էներգո Ինվեստ Հոլդինգ» ՓԲԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	100%
«Չորագետ Հիդրո» ՍՊԸ	Հայաստանի Հանրապետություն	100%	-

21. Դուստր կազմակերպության ձեռքբերում

2016թ. հոկտեմբերի 11-ին Խումբը ձեռք է բերել վերահսկողություն «Չորագետ Հիդրո» ՍՊԸ-ի նկատմամբ՝ գնելով այդ ընկերության բաժնետոմսերի և քվեարկելու իրավունք տվող բաժնեմասերի 100%-ը՝ 4,744,950 հազար դրամով:

«Չորագետ Հիդրո» ՍՊԸ-ի նկատմամբ վերահսկողության ձեռքբերումը թույլ կտա Խմբին ամրապնդել իր դիրքը շուկայում՝ էլեկտրաէներգիայի արտադրության ոլորտում :

Ձեռքբերման ամսաթվից մինչև 2016թ. դեկտեմբերի 31-ն ընկած ժամանակահատվածում Խմբի ֆինանսական արդյունքներում Չորագետ Հիդրո» ՍՊԸ -ի կողմից հատկացված հասույթը կազմել է 327,394 հազար դրամ, իսկ շահույթը՝ 141,250 հազար դրամ:

Եթե ձեռքբերումը տեղի ունենար 2016թ. հունվարի 1-ին, ըստ ղեկավարության գնահատումների, համախմբված հասույթը կկազմեր 20,444,707 հազար դրամ (աուդիտ չանցած), իսկ համախմբված շահույթը՝ 3,633,900 հազար դրամ (աուդիտ չանցած): Այս տվյալները որոշելիս՝ ղեկավարությունը ենթադրվել է, որ իրական արժեքի ճշգրտումները, որոնք իրականացվել են ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, կլինեին նույնը նաև այն դեպքում, եթե ձեռքբերումը տեղի ունենար 2016թ. հունվարի 1-ին:

(ա) Որոշելի ձեռքբերված ակտիվներ և ստանձնած պարտավորություններ

Ստորև ներկայացված են Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ձեռքբերված ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների իրական արժեքները ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ ճանաչված իրական արժեքներ
	<hr/>
Ոչ ընթացիկ ակտիվներ	
Հիմնական միջոցներ	4,208,176
Ոչ նյութական ակտիվներ	1,694,802
Ընթացիկ ակտիվներ	
Պաշարներ	10,750
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	162,234
Տրամադրված փոխառություններ	27,311
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	35,071
Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ	
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(823,272)
Ընթացիկ պարտավորություններ	
Վարկեր և փոխառություններ	(488,520)
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	(65,638)
Ընթացիկ հարկային պարտավորություններ	(105,983)
Ընդամենը զուտ որոշելի զուտ ակտիվներ	<hr/> 4,654,931
Դրամական միջոցների տեսքով փոխանցված հատուցում	<hr/> 4,744,950
Գուդվիլը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ	<hr/> 90,019 <hr/>

Իրական արժեքի չափում

Ստորև ներկայացված են ձեռքբերված նշանակալի ակտիվների և պարտավորություններ իրական արժեքների չափման համար օգտագործված գնահատման մեթոդները:

Ձեռքբերված ակտիվներ	Գնահատման մեթոդ
Հիմնական միջոցներ	<i>Շուկայի համեմատական մեթոդ և ծախսային մեթոդ</i> . Գնահատման այս մեթոդով դիտարկվում են նմանատիպ միավորների համար գնանշված շուկայական գները (առկայության դեպքում), վերջերս տեղի ունեցած գործառնությունների արժեքները և մաշեցված փոխարինման արժեքը՝ կիրառելի լինելու դեպքում: Մաշեցված փոխարինման արժեքն արտացոլում է ֆիզիկական մաշվածության, գործառնության և տնտեսական հնացածության գծով ճշգրտումները:
Ոչ նյութական ակտիվներ	<i>Բազմաժամանակաշրջանային լրացուցիչ շահույթի մեթոդ</i> . Գնահատման այս մեթոդով դիտարկվում է լիցենզիայի օգտագործումից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի գուտ արժեքը՝ բացառելով հատկացված ակտիվներին վերաբերող դրամական միջոցների հոսքերը:
Վարկեր և փոխառություններ	<i>Ձեռչված դրամական միջոցների հոսքերի մեթոդ</i> . Իրական արժեքը գնահատվում է օգտագործելով գեղչված դրամական միջոցների հոսքերի մեթոդը՝ կիրառելով նմանատիպ մարման ժամկետ և պայմաններ ունեցող փոխառությունների համար առաջարկվող դրույքները:

Ակտիվների ձեռքբերում

2016թ. մայիսի 31-ին Խումբը ձեռք է բերել «Ինթերնեյշնլ Մեդիա Գրուպ» ՍՊԸ-ի բաժնետոմսերի 90%-ը: Ղեկավարությունը գործարքը հաշվառել է որպես ակտիվի ձեռքբերում:

(բ) Ձեռքբերմանը վերաբերող ծախսումներ

Խումբը կողմից կրած ձեռքբերմանը վերաբերող ծախսումներն էական չեն և ներառված են այլ ծախսերի կազմում:

22. Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանի Հանրապետությունում: Խումբն ամբողջովին չի ապահովագրել իր հիմնական միջոցները և սարքավորումները, այն ապահովագրված չէ նաև գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Խմբի տարածքում տեղի ունեցած պատահարների կամ վերջինիս գործունեության հետևանքով: Զանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի անբարենպաստ ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Խումբը ներգրավված չէ այնպիսի դատական վարույթներում, որոնք կարող են էական ազդեցություն ունենալ Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակի վրա:

(գ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և տարբեր կերպ են մեկնաբանվում տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները Հայաստանի Հանրապետությունում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ ավելի էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի Հանրապետության գործող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են լինել էական այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

23. Կապակցված կողմեր

(ա) Մայր կազմակերպություն և վերջնական վերահսկող կողմ

Խմբի անմիջական մայր կազմակերպությունը «Լիորման Հոլդինգս» ՍՊԸ-ն է: Խմբի վերջնական վերահսկող անձն է հանդիսանում պրն. Սամվել Կարապետյանը:

(բ) Գործարքներ առանցքային ղեկավար անձնակազմի հետ

(i) Առանցքային ղեկավար անձնակազմի վարձատրությունը

Տարվա ընթացքում առանցքային ղեկավար անձնակազմը ստացել է ստորև ներկայացված վարձատրությունը, որը ներառված է «Աշխատակազմի գծով ծախսեր» հոդվածում:

հազ. դրամ	2016թ.	2015թ.
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	367,889	388,209

(զ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

հազ. դրամ	Գործարքի արժեքը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար		Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	
	2016թ.	2015թ.	2016թ.	2015թ.
Ապրանքների և ծառայությունների վաճառք				
Մայր կազմակերպության այլ դուստր կազմակերպություններ	18,757,242	21,395,469	3,351,270	3,087,407
Այլ կապակցված կողմ	-	2,758	-	220
Ապրանքների և ծառայությունների ձեռքբերում				
Մայր կազմակերպության այլ դուստր կազմակերպություններ	233,803	384,218	34,997	34,759
Տրամադրված փոխառություններ				
Մայր կազմակերպության այլ դուստր կազմակերպություններ	-	-	-	1,220,788
Այլ կապակցված կողմ	2,077,746	4,829,300	6,445,765	4,828,100
Տոկոսային եկամուտ				
Մայր կազմակերպության այլ դուստր կազմակերպություններ	223,207	195,223	-	87,428
Այլ կապակցված կողմ	428,662	29,532	293,600	29,532

24. Չափման հիմունքներ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ հիմնական միջոցների, որոնք հաշվառվում են վերագնահատված արժեքով:

25. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար Խմբի անդամ ընկերությունների կողմից:

(ա) Համախմբման հիմունքներ

(i) Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են կիրառելով ձեռքբերման մեթոդը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ, որն այն ամսաթիվն է, երբ վերահսկողությունը փոխանցվում է Խմբին:

Խումբը գուդվիլի չափումն իրականացնում է ձեռքբերման ամսաթվին որպես՝

- փոխանցված հատուցման իրական արժեք, գումարած
- ձեռքբերվող կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի ճանաչված գումարը, գումարած
- ձեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում՝ ձեռքբերվող կազմակերպությունում նախկինում գոյություն ունեցող բաժնեմասը, հանած
- ձեռքբերված որոշելի ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների զուտ ճանաչված գումարը (որպես կանոն՝ իրական արժեքը):

Երբ տարբերությունը բացասական է, զեղչով ձեռքբերման գծով շահույթը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում:

Փոխանցված հատուցումը չի ներառում նախկինում գոյություն ունեցած հարաբերությունների մարմանը վերաբերող գումարները: Նման գումարները որպես կանոն ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Գործարքի հետ կապված ծախսերը, բացառությամբ պարտքային կամ բաժնային արժեթղթերի թողարկման հետ կապված ծախսերի, որոնք Խումբը կրում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման հետ կապված, ծախսագրվում են կատարվելու ժամանակ:

(ii) Չվերահսկվող բաժնեմաս

Չվերահսկվող բաժնեմասերը չափվում են ձեռք բերվող կազմակերպության որոշելի զուտ ակտիվներում չվերահսկող բաժնեմասի համամասնությամբ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ:

(iii) Դուստր կազմակերպություններ

Դուստր կազմակերպությունները Խմբի կողմից վերահսկվող ընկերություններ են: Դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ներառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ վերահսկումը սկսելու պահից մինչև վերահսկման դադարեցումը: Դուստր կազմակերպությունների կողմից կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում անհրաժեշտության դեպքում կատարվում են փոփոխություններ՝ Խմբի կողմից ընդունված քաղաքականության հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով: Դուստր կազմակերպությունում չվերահսկվող բաժնեմասերի նկատմամբ կիրառելի վնասը բաշխվում է չվերահսկվող բաժնեմասերին նույնիսկ եթե դրա արդյունքում չվերահսկվող բաժնեմասերի մնացորդը դառնում է բացասական:

(iv) Համախմբման ընթացքում բացառվող գործառնություններ

Ներխմբային հաշվարկների մնացորդներն ու գործառնությունները, ինչպես նաև ներխմբային գործառնություններից առաջացող ցանկացած չիրացված եկամուտները և ծախսերը բացառվում են:

(v) Ակտիվների խմբի ձեռքբերում

Եթե Խումբը ձեռք է բերում ակտիվ կամ ակտիվների խումբ, ներառյալ՝ ստանձնած պարտավորությունները, որոնք չեն կազմում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա նման գործառնությունները հաշվառվում են որպես ակտիվի ձեռքբերման գործառնություններ, որոնց շրջանակներում ձեռքբերման արժեքը բաշխվում է խմբի կազմի մեջ մտնող առանձին

որոշելի ակտիվների և պարտավորությունների վրա՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքներին համամասնորեն: Ձեռնարկատիրական գործունեությունը գործունեությունների և ակտիվների փոխկապակցված ամբողջություն է, որը կարելի է իրականացնել և կառավարել՝ ուղղակիորեն ներդրողներին (կամ այլ սեփականատերերին, անդամներին կամ մասնակիցներին) շահաբաժինների, ծախսումների տնտեսման կամ այլ տնտեսական օգուտների տեսքով հատույց ապահովելու նպատակով:

(բ) Հասույթ

Հասույթը ճանաչվում է համոզիչ վկայության առկայության դեպքում՝ սովորաբար վաճառքի իրագործված պայմանագրի տեսքով, համաձայն որի գնորդին են փոխանցվել ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը, հատուցման ստացումը հավանական է, հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի հետ կապված ծախսերը, չի դիտվում շարունակական մասնակցություն ապրանքների կառավարմանը և հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը: Հասույթը չափվում է ստացված կամ ստացվելիք հատուցման իրական արժեքով՝ առանց վերադարձումների, առևտրային զեղչերի և իջեցումների:

Էլեկտրաէներգիայի վաճառքից ստացվող հասույթը ճանաչվում է օգտագործված էլեկտրաէներգիայի չափված ծավալների հիման վրա: Հզորության վաճառքից ստացվող հասույթը ճանաչվում է տրամադրված հզորության ծավալների հիման վրա:

(գ) Ֆինանսական եկամուտ և ծախս

Խմբի ֆինանսական եկամուտը և ֆինանսական ծախսերը ներառում են.

- տոկոսային եկամուտը
- տոկոսային ծախսը,
- փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը կամ վնասը ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը:

Փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը ներկայացվում են գուտ հիմունքով որպես ֆինանսական եկամուտ կամ ֆինանսական ծախս՝ կախված այն հանգամանքից, թե որ դիրքում է կատարվում արտարժույթի շարժը՝ գուտ շահույթի, թե՛ գուտ վնասի:

(դ) Արտարժույթ

(i) Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացվող գործարքները փոխարկվում են Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործարքներից շահույթը կամ վնասը հանդիսանում է հաշվետու տարվա սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույթով և ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարումներով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և արտարժույթով արտահայտված ու հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ամորտիզացված արժեքի տարբերությունը:

Արտարժույթի փոխարկումից առաջացող տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(ե) Աշխատակիցների հատուցումներ

(i) Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտականությունները չափվում են առանց զեղչման և ծախսագրվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելուց հետո: Պարտավորությունը ճանաչվում է այն գումարի չափով, որն ակնկալվում է վճարել որպես կարճաժամկետ դրամական միջոցների տեսքով պարգևավճար, եթե Խումբն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն այդ գումարը վճարել որպես անցյալ ծառայության արդյունք կամ կարող է արժանահավատորեն գնահատել պարտականությունը:

(զ) Շահութահարկ

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում կամ այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված տարբերին:

(i) Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը տարվա հարկվող շահույթի կամ վնասի գծով հարկի վճարվելիք կամ ստացվելիք գումարն է, որը հաշվարկվում է կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ներառում է նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները: Վճարվելիք ընթացիկ հարկը ներառում է նաև շահաբաժինների գծով առաջացող հարկային պարտավորությունները:

(ii) Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկը չի ճանաչվում

- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման հետ կապված այն գործարքում, որը չի հանդիսանում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում և որը ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք վերաբերում են դուստր կազմակերպություններում կատարած ներդրումներին, այնքանով որքանով Խումբն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերությունների հակադարձման ժամկետները և հավանական է, որ դրանք չեն հակադարձվի մոտ ապագայում,
- այն ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք առաջանում են գույվիլի սկզբնական ճանաչման հետ կապված:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային արտոնությունների և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով, այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է չօգտագործված հարկային վնասների, հարկային արտոնությունների և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ հարկային օգուտը կիրացվի:

Հետաձգված հարկի գումարը չափվում է՝ կիրառելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե Խումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են, եթե Խումբն ունի ընթացիկ հարկային ակտիվներն ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք և հետաձգված հարկային ակտիվներն ու հետաձգված հարկային պարտավորությունները վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից նույն հարկատուից կամ տարբեր հարկատուներից, սակայն Խումբը մտադիր է հարկային պարտավորությունները մարել և հարկային ակտիվներն իրացնել գուտ հիմունքով կամ միաժամանակ իրացնել հարկային ակտիվներն ու մարել հարկային պարտավորությունները:

Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսդրության համաձայն՝ Խմբի կազմի մեջ մտնող ընկերության հարկային վնասները և ընթացիկ հարկային ակտիվները չեն կարող հաշվանցվել Խմբի այլ ընկերությունների հարկվող շահույթի և ընթացիկ հարկային պարտավորությունների հետ: Բացի այդ, հարկման բազան որոշվում է առանձին հիմունքով Խմբի հիմնական գործունեության յուրաքանչյուր տեսակի համար և, այդ իսկ պատճառով, գործունեության տարբեր տեսակներին վերաբերող հարկային վնասը և հարկվող շահույթը չեն կարող հաշվանցվել:

Ընթացիկ և հետաձգված հարկի գումարը որոշելիս՝ Խումբը հաշվի է առնում անորոշ հարկային դիրքերի ազդեցությունը և վճարման ենթակա լրացուցիչ հարկերի, տուգանքների և ժամկետանց վճարումների գծով հաշվեգրված տոկոսների առկայության հանգամանքը: Խումբը գտնում է, որ հարկային պարտավորությունների գծով հաշվեգրումները բավարար են բոլոր չստուգված հարկային տարիների համար՝ հիմք ընդունելով բազմաթիվ գործոնների իր գնահատականը՝ այդ թվում հարկային օրենսդրության մեկնաբանությունները և նախկին տարիների փորձը: Այս գնահատականը հիմնված է գնահատումների և ենթադրությունների վրա և կարող է ներառել մի շարք դատողություններ սպազա իրադարձությունների վերաբերյալ: Կարող է ի հայտ գալ նոր տեղեկատվություն, որը կարող է ստիպել Խմբին փոխել իր դիրքորոշումը գոյություն ունեցող հարկային պարտավորությունների բավարար լինելու մասին: Հարկային պարտավորությունների նման փոփոխություններն ազդեցություն կունենան հարկային ծախսերի վրա այն ժամանակաշրջանում, որում կատարվել է նման գնահատումը:

(ե) Պաշարներ

Պաշարները ներկայացված են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Պաշարների սկզբնական արժեքը հաշվարկվում է «առաջինը մուտք, առաջինը ելք» սկզբունքով և ներառում է պաշարների ձեռք բերման ծախսերը, արտադրական կամ փոխարկման ծախսերը և դրանք ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսեր: Արտադրված պաշարների և անավարտ արտադրանքի դեպքում սկզբնական արժեքը ներառում է արտադրական վերադիր ծախսումների համապատասխան մասը՝ հիմք ընդունելով արտադրական նորմատիվային հզորությունը:

Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի գնահատված գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար գնահատված ծախսումները:

(ը) Հիմնական միջոցներ

(i) Ճանաչում և չափում

Հիմնական միջոցների միավորները չափվում են վերագնահատված արժեքով՝ հանած հետագայում կուտակված մաշվածությունը և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Վերագնահատումներն իրականացվում են բավարար պարբերականությամբ, որպեսզի հաշվեկշռային արժեքը էականորեն չտարբերվի հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ իրական արժեքից:

Եթե ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով աճում է, աճը ճանաչվում է որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք: Սակայն եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի շահույթում կամ վնասում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, ապա այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Եթե ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա է պարտքային մնացորդ վերագնահատման պահուստում:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ (հիմնական բաղկացուցիչներ):

Հիմնական միջոցի միավորի օտարումից ստացված շահույթը և վնասը որոշվում են համեմատելով օտարումից ստացված մուտքերը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքի հետ և ճանաչվում են գուտ հիմունքով «Այլ եկամուտ/Այլ ծախս» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում: Վերագնահատված ակտիվի վաճառքի դեպքում վերագնահատման պահուստում որպես վերագնահատումից աճ ներառված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

(ii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ Խումբ կհոսեն այդ ծախսումների հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները:

Հիմնական միջոցների ամենօրյա սպասարկման ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iii) Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների միավորների մաշվածության հաշվարկը սկսվում է դրանց տեղադրման և շահագործման հանձնելու պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից:

Հիմնական միջոցների բոլոր միավորների մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների յուրաքանչյուր մասի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ստորև ներկայացված են հիմնական միջոցների էական միավորների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար.

- Շենքեր 5-ից 80 տարի,
- Շինություններ և մեխանիզմներ 5-ից 50 տարի;
- Սեբենասարքավորումներ 3-ից 7 տարի:

Մաշվածության հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(թ) Ոչ նյութական ակտիվներ

(i) Գուդվիլ

Գուդվիլը, որն առաջանում է դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման արդյունքում, չափվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(ii) Լիցենզիա և այլ ոչ նյութական ակտիվներ

Լիցենզիան և Խմբի կողմից ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ունեն օգտակար ծառայության սահմանափակ ժամկետ, չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները:

(iii) Հետագա ծախսումներ

Հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ ավելացնում են այն առանձին ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները, որին վերաբերում են: Բոլոր այլ ծախսումները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ առաջանալուն պես:

(iv) Ամորտիզացի

Ամորտիզացիան հաշվարկվում է ակտիվի սկզբնական արժեքի գծով՝ հանած դրամացորդային արժեքը:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի (բացառությամբ գուդվիլի) օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, քանի որ այս մեթոդն առավել ճիշտ է արտացոլում ակտիվի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտների օգտագործման մոդելը:

Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետներն ընթացիկ և համադրելի ժամանակաշրջանների համար հետևյալն են.

- լիցենզիա 9 տարի,
- այլ ոչ նյութական ակտիվներ 3-ից 7 տարի:

Անորտիզացիայի հաշվարկի մեթոդները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մնացորդային արժեքները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում և անհրաժեշտության դեպքում՝ ճշգրտվում:

(ժ) Ֆինանսական գործիքներ

Խումբը դասում է ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի դասին:

Խումբը դասում է ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններն այլ ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ - ճանաչում և սպաճանաչում

Խումբը փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչում է դրանց առաջացման օրը: Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում առք ու վաճառքի օրը, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային դրույթների կողմ:

Խումբը սպաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Մասնակցությունը փոխանցված ակտիվում, որն առաջացել կամ պահպանվել է Խմբի կողմից, ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Խումբն սպաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվելով գուտ գումարով, միայն այն դեպքում, երբ Խումբն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու ներկայումս իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը գուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն: Խումբն ունի հաշվանցում կատարելու ներկայումս իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, եթե այդ իրավունքը կախված չէ ապագա դեպքերից և իրագործելի է թե՛ բնականոն գործունեության և թե՛ Խմբի ու բոլոր պայմանագրային կողմերի կողմից պարտականությունների չկատարման, վերջիններիս լուծարման կամ սնանկացման դեպքում:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր

Փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում: Այս ակտիվների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած

ուղղակիորեն վերագրելի գործարքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառությունները և դեբիտորական պարտքերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեքը կումուլյացիոնապես:

Փոխառություններ և դեբիտորական պարտքեր դասը ներառում է ֆինանսական ակտիվների հետևյալ դասերը՝ տրված փոխառությունները, առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքերը և դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ են համարվում կանխիկ դրամական միջոցները և ընթացիկ բանկային հաշիվները:

(ii) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ - չափում

Խումբը ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունները դասում է այլ ֆինանսական պարտավորությունների դասին: Նման ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ հանած գործարքին ուղղակիորեն վերագրելի բոլոր ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո այս ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այլ ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը և փոխառությունները ու առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքերը:

(h) Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկերի:

(l) Արժեզրկում

(i) Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը, որը չի չափվում իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, գնահատվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Ֆինանսական ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե անկողմնակալ վկայությունը ցույց է տալիս, որ ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի է ունեցել կորստի դեպք, և այդ կորստի դեպքը բացասական ազդեցություն է ունեցել տվյալ ֆինանսական ակտիվի ապագա գնահատված դրամական հոսքերի վրա, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել՝

- պարտականությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը պարտապանի կողմից,
- Խմբին վճարվելիք գումարի պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Խումբն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- պարտապանի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները,
- փոխառությունների կամ թողարկողների վճարումների կարգավիճակի բացասական փոփոխությունները,

- տնտեսական պայմանները, որոնք կապված են պարտականությունների չկատարման հետ,
- ակտիվ շուկայի վերացումը,
- դիտարկելի տվյալները, որոնք վկայում են ֆինանսական ակտիվների խմբից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի չափելի նվազեցման մասին:

Ամորտիզացվող արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Խումբն այս ակտիվները դիտարկում է արժեզրկման վկայության անհատական և հավաքական հիմունքներով: Բոլոր առանձին վերցված նշանակալի ակտիվները գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից՝ անհատական հիմունքով: Արժեզրկման առանձին վկայություն չհայտնաբերելու դեպքում, այս ակտիվները գնահատվում են հավաքական հիմունքով՝ տեղի ունեցած, սակայն չբացահայտված արժեզրկման վկայություն հայտնաբերելու նպատակով: Ակտիվները, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն, գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից հավաքական հիմունքով՝ խմբավորելով ռիսկի համանման բնութագրերով ակտիվները:

Հավաքական արժեզրկումը գնահատելիս Խումբը դիտարկում է պարտականությունների չկատարման նախկինում առկա միտումները, մարումների ժամկետները, կրած վնասի գումարը, որոնք ճշգրտվում են հաշվի առնելով դեկավարության կարծիքը, թե արդյոք ներկա տնտեսական և վարկավորման պայմանները թույլ են տալիս, որպեսզի փաստացի վնասն ավել կամ պակաս լինի նախկինում առկա միտումներով առաջարկվողներից:

Ֆինանսական ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով գեղջված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Կորստի գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ պահուստային հաշվում: Եթե Խումբը գտնում է, որ չկա ակտիվը փոխհատուցելու իրատեսական հնարավորություն, համապատասխան գումարները դուրս են գրվում: Խումբը շարունակում է ճանաչել արժեզրկված ակտիվի գծով տոկոսները գեղջի ծախսագրման միջոցով: Եթե հետագայում տեղի ունեցած դեպքը հանգեցնում է արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցմանը և այդ նվազեցումը կարելի է անկողմնակալորեն վերագրել արժեզրկման ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքին, ապա արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցումը հակադարձվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Խմբի ոչ ֆինանսական ակտիվների, բացառությամբ պաշարների և հետաձգված հարկային ակտիվների, հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ որոշելու արդյոք առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված համարվել: Եթե որևէ այդպիսի հայտանիշ առկա է, ապա գնահատվում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Գուղվիլի համար փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է յուրաքանչյուր տարի նույն ժամանակ:

Արժեզրկման ստուգման նպատակով ակտիվները, որոնց արժեզրկումը հնարավոր չէ գնահատել անհատական հիմունքով, խմբավորվում են ակտիվների փոքրագույն խմբերի, որոնք շարունակական օգտագործման արդյունքում առաջացնում են այլ ակտիվներից կամ դրամաստեղծ միավորից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր: Գործառնական սեզմենտի վերին մակարդակի ստուգման շրջանակներում, գուղվիլի արժեզրկման ստուգման նպատակով՝ դրամաստեղծ միավորները, որոնց բաշխվել է գուղվիլը, միավորվում են այնպես, որպեսզի արժեզրկման ստուգման մակարդակն արտացոլի այն նվազագույն մակարդակը, որում ներքին կառավարման նպատակներով գուղվիլը ենթարկվում է մոնիտորինգի: Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում

ձեռքբերված գույքի վրա բաշխվում է դրամաստեղծ միավորների այն խմբերին, որոնք ակնկալվում է, որ օգուտներ կստանան ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման սիներգիաներից:

Խմբի կորպորատիվ ակտիվները դրամական միջոցների անկախ ներհոսքեր չեն առաջացնում և օգտագործվում են մեկից ավելի դրամաստեղծ միավորի կողմից: Կորպորատիվ ակտիվները բաշխվում են դրամաստեղծ միավորներին խելամիտ և հետևողական հիմունքով և ստուգվում են արժեզրկման տեսանկյունից որպես այն դրամաստեղծ միավորի արժեզրկման ստուգման մաս, որին բաշխվում են:

Ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես հետևյալ երկու մեծություններից առավելագույնը. օգտագործման արժեք և իրական արժեք՝ հանած վաճառքի ծախսերը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը գեղչվում են՝ օգտագործելով մինչև հարկումը գեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի տվյալ շուկայի ներկա գնահատականը և այդ ակտիվին կամ դրամաստեղծ միավորին բնորոշ ռիսկերը:

Արժեզրկումից կորուստ ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ վերջինիս դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա գնահատված փոխհատուցվող գումարը:

Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները բաշխվում են՝ դրամաստեղծ միավորի կազմի մեջ մտնող ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները հավասարաչափ հիմունքով նվազեցնելու համար:

Արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Դրամաստեղծ միավորների գծով ճանաչված արժեզրկումից կորուստները բաշխվում են՝ նախ դրամաստեղծ միավորին (միավորների խմբին) բաշխված ցանկացած գույքի վրա հաշվեկշռային արժեքը նվազեցնելու համար, այնուհետև՝ միավորի (միավորների խմբի) այլ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը համամասնորեն նվազեցնելու համար:

Գույքի վրա գծով ճանաչված արժեզրկումը չի հակադարձվում: Այլ ակտիվների հետ կապված նախորդ ժամանակաշրջաններում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ բացահայտելու, թե առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի արժեզրկումից կորուստը հնարավոր է, որ այլևս գոյություն չունի կամ նվազել է: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, առանց համապատասխան մաշվածության և անորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(լս) Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբը՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, ունի ընթացիկ իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, և հավանական է, որ այդ պարտավորությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Պահուստները որոշվում են ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը գեղչելով հարկումից առաջ այն դրույքով, որն արտացոլում է տվյալ շուկայում փողի ժամանակային արժեքը և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը: Չեղչի գծով ծախսը ճանաչվում է որպես ֆինանսական ծախս:

26. Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, այդ ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ գործում են 2016թ. հունվարի 1-ից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և չեն կիրառվել այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Խմբի գործունեության վրա: Խումբը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

(ա) Նախաձեռնություն տեղեկատվության բացահայտման հետ կապված (ՀՀՄՍ 7-ի փոփոխություններ)

Փոփոխությունները պահանջում են այնպիսի տեղեկատվության բացահայտում, որը թույլ կտա ֆինանսական հաշվետվություններին օգտագործողներին գնահատել ֆինանսավորման գործունեությանը պայմանավորված պարտավորությունների փոփոխությունները, ներառյալ՝ դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխության հետ թե՛ կապակցված և թե՛ չկապակցված փոփոխությունները:

Փոփոխությունները գործում են 2017թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կարող են կիրառվել ժամանակից շուտ:

Բացահայտման նոր պահանջները բավարարելու նպատակով՝ Խումբը մտադիր է ներկայացնել պարտավորությունների ժամանակաշրջանի սկզբի և վերջի դրությամբ մնացորդների համադրումը՝ բացահայտելով ֆինանսավորման գործունեությանը պայմանավորված փոփոխությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Չի ակնկալվում, որ փոփոխություններն էական ազդեցություն կունենան Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

(բ) ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ կնքված պայմանագրերից ստացվող հասույթ»

ՖՀՄՍ 15 ստանդարտը սահմանում է համապարփակ հիմունքներ, որոշելու համար, թե որ հանգամանքներում, ինչ չափով և երբ պետք է ճանաչվի հասույթը: Ստանդարտը փոխարինում է հասույթի ճանաչման ներկայումս գործող ուղեցույցները, ներառյալ՝ ՀՀՄՍ 18 «Հասույթ», ՀՀՄՍ 11 «Կառուցման պայմանագրեր» և ՖՀՄՍ Մեկնաբանություն 13 «Հաճախորդի հավատարմության ծրագրեր» ուղեցույցները:

ՖՀՄՍ 15 կգործի 2018թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կարող է կիրառվել ժամանակից շուտ:

Խումբը ներկայումս գնահատում է փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Տվյալ պահին Խումբը չի ակնկալվում որևէ էական ազդեցություն:

(գ) ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»

ՖՀՄՍ 16-ը սահմանում է մեկ՝ հաշվեկշռային հաշվառման մոդել վարձակալության համար: Այս մոդելի համաձայն՝ վարձակալը պետք է ճանաչի օգտագործման իրավունք հանդիսացող ակտիվը, որն իրենից ներկայացնում է ելակետային ակտիվն օգտագործելու իրավունքը, և վարձակալության գծով պարտավորությունը, որն իրենից ներկայացնում է վարձավճարների վճարման պարտականությունը: Նախատեսված են կամայական բացառություններ

կարճաժամկետ վարձակալության և ցածր արժեք ունեցող միավորների վարձակալության համար: Վարձատուների համար հաշվառման ներկայիս մոտեցումը չի փոփոխվում, նրանք շարունակում են դասակարգել վարձակալությունը ֆինանսական և գործառնական դասերի:

ՖՀՄՍ 16-ը փոխարինում է ՀՀՄՍ 17 «Վարձակալություն», ՖՀՄՍԿ մեկնաբանություն 4 «Համաձայնություններում վարձակալության առկայության որոշում», ՄՄԿ մեկնաբանություն 15 «Գործառնական վարձակալություն. խրախուսող պայմաններ» և ՄՄԿ մեկնաբանություն 27 «Վարձակալության իրավական ձև ներառող գործարքների բովանդակության գնահատումը» սահմանված վարձակալության հաշվառման ուղեցույցները:

ՖՀՄՍ 16-ը կգործի 2019թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կարող է կիրառվել ժամանակից շուտ՝ նաև ՖՀՄՍ 15 «Հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով հասույթ» ստադարտը ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման ամսաքվից կամ դրանից առաջ կիրառելու պայմանով:

Խումբը ներկայումս գնահատում է փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Տվյալ պահին Խումբը չի ակնկալվում որևէ էական ազդեցություն:

(դ) ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»

2014թ. հուլիսին Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհուրդը հրապարակեց ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտի վերջնական տարբերակը: ՖՀՄՍ 9-ը կգործի 2018թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և կարող է կիրառվել ժամանակից շուտ:

Խումբը ներկայումս գնահատում է փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Տվյալ պահին Խումբը չի ակնկալվում որևէ էական ազդեցություն: